

AD 86/26

LIMITE

CONF-ME 37

PIEVIENOŠANĀS DOKUMENTS

Temats: EIROPAS SAVIENĪBAS KOPEJĀ NOSTĀJA
– 17. sadaļa: Ekonomikas un monetārā politika

EIROPAS SAVIENĪBAS KOPEJĀ NOSTĀJA

17. sarunu sadaļa: Ekonomikas un monetārā politika

Šīs Eiropas Savienības nostājas pamatā ir tās vispārējā nostāja Melnkalnes pievienošanās konferencei (AD 23/12 CONF-ME 2), un uz to attiecas konferencē apstiprinātie sarunu principi, jo īpaši turpmāk minētais:

- neviens vienas vai otras puses pausts viedoklis par kādu sarunu sadaļu nekādi neskars nostāju, ko attiecīgā puse var ieņemt par citām sadaļām;
- vienošanās – pat daļējas vienošanās –, kas panāktas sarunās par citu pēc citas izskatāmām sadaļām, nevar uzskatīt par galīgām, kamēr nav panākta vispārēja vienošanās;
- uz to attiecas prasības, kas paredzētas sarunu programmas 24., 28., 41. un 44. punktā.

ES, piebilstot, ka pirms pievienošanās varētu stāties spēkā papildu *acquis*, mudina Melnkalni turpināt pieskaņošanos ES *acquis*, lai nodrošinātu tā efektīvu īstenošanu un izpildi, un mudina jau pirms pievienošanās izstrādāt tādu politiku un instrumentus, kas pēc iespējas vairāk pietuvinātos ES politikai un instrumentiem.

ES pieņem zināšanai, ka Melnkalne savā sarunu nostājā AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 un papildinājumā AD 64/26 CONF-ME 28 piekrīt ar 17. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas bija spēkā 2026. gada 28. augustā, un ka Melnkalne ir paziņojusi, ka būs gatava to īstenot no dienas, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai.

Monetārā politika

ES atzīst ievērojamo progresu, ko Melnkalne panākusi savu tiesību aktu pieskaņošanā ES *acquis*, lai nodrošinātu Centrālās bankas funkcionālu, institucionālu, personīgu un finansiālu neatkarību.

ES atzīmē, ka Likums par Melnkalnes Centrālo banku (MCB) nodrošina un īsteno visus četrus centrālās bankas neatkarības principus (funkcionāla, institucionāla, personīga un finansiāla neatkarība) saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) un Eiropas Centrālās bankas (ECB) statūtiem. Likumā ir skaidri noteikts, ka MCB primārais mērķis ir cenu stabilitātes uzturēšana. Neskarot šīs galvenās pilnvaras, MCB arī atbalsta ES ekonomikas politiku.

ES atzīmē, ka MCB savu mērķu sasniegšanā darbojas neatkarīgi un minētais likums aizliedz jebkādu ārēju ietekmi, tostarp valdības struktūru vai citu struktūrvienību ietekmi, uz tās lēmumu pieņemšanas procesiem un struktūrām. Šis princips attiecas arī uz MCB lēmumiem, kurus ārējas iestādes nevar apstiprināt, anulēt, atcelt vai citādi grozīt, un tas iespējams tikai ar izskatīšanu tiesā.

ES konstatē, ka Likumā par MCB ir noteikts sešu gadu termiņš vadītājam, vadītāja vietniekiem un citiem padomes locekļiem, paredzot stingrus aizsardzības pasākumus pret viņu patvaļīgu atbrīvošanu no amata, jo nosacījumi atbrīvošanai no amata ir pilnībā pieskaņoti ECBS/ECB statūtiem. ES arī norāda – lai novērstu jebkādu interešu konfliktus, likumā ir noteikti arī atbilstības kritēriji, nesavienojamības noteikumi un ierobežojumi nodarbinātībai pēc termiņa beigām.

Attiecībā uz finansiālo neatkarību ES atzīmē, ka Likums par MCB ir pieskaņots ECBS un ECB statūtiem. ES turklāt atzīmē, ka MCB neatkarīgi gūst ienākumus, pieņem savu finanšu plānu, gada pārskatus, nosaka peļņu un zaudējumus un peļņas sadali saskaņā ar Likumu par MCB. MCB ir izveidoti revīzijas mehānismi, tostarp ir iecelts neatkarīgs ārējais revidents. ES sagaida, ka šie aizsardzības pasākumi veicinās MCB finansiālo noturību un darbības neatkarību un pasargās to no politiskās ietekmes. Lai saglabātu MCB finansiālo autonomiju, ir svarīgi, lai Melnkalnes valdība atbalstītu ar MCB panākto vienošanos par pakalpojumu maksām, kas ir svarīgs ieņēmumu avots un veicina MCB finansiālo neatkarību un darbības autonomiju.

ES atzinīgi vērtē 2026. gada 24. augustā pieņemto grozījumu Melnkalnes Konstitūcijas 143. pantā, kas vēl vairāk pastiprina centrālās bankas funkcionālo neatkarību.

ES atzīmē, ka Melnkalnes tiesiskais regulējums aizliedz publiskā sektora monetāru finansēšanu un ir pieskaņots LESD 123. pantam un ECBS/ECB statūtiem.

ES turklāt norāda, ka vairākos juridiskos grozījumos, ar ko *inter alia* groza nozaru tiesību aktus par kredītiestādēm, pensiju fondiem, noguldījumu aizsardzību un apdrošināšanu, ir risināts jautājums par aizliegumu publiskām iestādēm nodrošināt privileģētu režīmu attiecībā uz finanšu iestādēm, kā noteikts LESD 124. pantā. ES atzīmē, ka šie grozījumi, ko piemēros pēc pievienošanās, nodrošinās pilnīgu atbilstību ES *acquis* šajā jomā.

ES uzsver, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai Melnkalne saglabātu MCB neatkarību un aizsargātu to no nepamatotas politiskās ietekmes, jo īpaši pilnībā ievērojot un īstenojot Likumu par Melnkalnes Centrālo banku un citus attiecīgus tiesību aktus.

ES konstatē, ka Melnkalne ir sasniegusi ievērojamu progresu savas centrālās bankas integrācijā ECBS, ka tā ir izstrādājusi integrācijas ceļvedi un ka tā turpina stiprināt nepieciešamās administratīvās, tehniskās un operatīvās spējas, lai pēc pievienošanās izpildītu ar ECBS saistītos uzdevumus.

LESD paredzētā euro ieviešanas satvara piemērošana Melnkalnei

ES atkārtoti uzsvēra, ka Melnkalnes ekonomikas vienpusēja euroizācija ir pretrunā LESD pamatā esošajam pamatojumam, kas nodrošina skaidru institucionālu virzību uz euro ieviešanu. Lai ieviestu euro, ES dalībvalstīm ir jāsasniedz augsts noturīgas konverģences līmenis, ko vērtē pēc četru nominālo konverģences kritēriju (cenu stabilitāte, fiskālā stabilitāte, valūtas kurss un ilgtermiņa procentu likme) izpildes, vienlaikus ņemot vērā arī citus faktorus, kas ir būtiski ekonomikas integrācijai un konverģencei, kā noteikts LESD 140. panta 1. punktā un Protokolā (Nr. 13) par konverģences kritērijiem.

ES atgādina vispārējo nostāju Melnkalnes pievienošanās konferencei (AD 23/12 CONF-ME 2), kurā norādīts, ka euro pašreizējā izmantošana Melnkalnē, par ko Melnkalnes iestādes lēma izņēmuma apstākļos, ir pilnībā nodalāma no dalības eurozonā un ka šis jautājums sarunu laikā būtu jārisina. Vispārējā nostājā arī minēts, ka Melnkalne piedalīsies ekonomiskajā un monetārajā savienībā no pievienošanās brīža kā dalībvalsts ar izņēmuma statusu un pievienosies eurozonai pēc attiecīga Padomes lēmuma, kas pieņemts, pamatojoties uz novērtējumu par vajadzīgo nosacījumu izpildīšanu.

ES arī atgādina par ES kopējo nostāju attiecībā uz 17. sadaļu (AD 4/18 CONF-ME 2), kurā bija norādīts, ka pirms šīs sadaļas provizoriskās slēgšanas ES noteiks, kā piemērot ES regulējumu attiecībā uz euro ieviešanu. Tā rezultātā ES izstrādāja un iesniedza Melnkalnei risinājumu, kurā pievērsta uzmanību Melnkalnes izņēmuma situācijai un nodrošināts, ka Melnkalnei piemērotais konverģences novērtējums ekonomikas kontekstā ir līdzvērtīgs novērtējumam, ko piemēro citām dalībvalstīm, un tas pienācīgi ļauj novērtēt Melnkalnes atbilstību LESD 140. pantā paredzētajam augstajam noturīgas konverģences līmenim.

ES ņem vērā, ka Melnkalne ir oficiāli piekritusi ierosinātajam risinājumam attiecībā uz pielāgoto konverģences novērtējuma satvaru euro ieviešanai un izpildījusi piekto kritēriju, kas noteikts ES kopējā nostājā AD 4/18 CONF-ME 2.

Pielāgotais konverģences novērtējuma satvars attiecībā uz Melnkalni kļūs par daļu no pievienošanās līguma.

Ekonomikas politika

ES atzīmē, ka Melnkalne ir guvusi ievērojamus panākumus, gatavojoties ES dalībvalstu ekonomikas politikas koordinēšanai saskaņā ar LESD. ES atzinīgi vērtē būtisko pagriezienu punktu, kas sasniegts, pieskaņojot statistiku 2010. gada Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmas (EKS 2010) prasībām, jo īpaši attiecībā uz valdības finanšu statistikas (VFS) un pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras (*EDP*) datu, tabulu un pārskatu iesniegšanu, kas ir būtiski valsts budžetu uzraudzībai saskaņā ar LESD 126. pantu. ES aicina Melnkalni turpināt pieskaņoties valsts budžeta struktūrām paredzētajām statistikas un pārredzamības prasībām un norāda uz Melnkalnes saistībām šajā sakarā saskaņā ar pievienošanās sarunu 18. sadaļu (Statistika).

ES konstatē, ka Melnkalne, 24. augustā pieņemot Likumu par budžetu un fiskālo atbildību, ir lielākoties pieskaņojusies Direktīvai 2011/85/ES. Likums aptver galvenos elementus, kas paredzēti ES noteikumos par budžeta struktūrām, tostarp fiskālos noteikumus, vidēja termiņa budžeta struktūru, stingrāku budžeta plānošanu un izpildi, uz sniegumu balstītu budžeta izstrādi, publisko parādu pārvaldību, fiskālā riska uzraudzību un neatkarīgas Fiskālo jautājumu padomes izveidi.

ES atzinīgi vērtē visu Fiskālo jautājumu padomes locekļu iecelšanu 2026. gada 31. jūlijā, bet aicina Melnkalni ātrāk uzsākt padomes darbību, kurai – jau ilgi pirms pievienošanās dienas – ir jāsāk sniegt neatkarīgus ekspertu atzinumus par valdības budžeta plāniem.

ES arī atzīmē, ka Melnkalne turpina piedalīties ikgadējā ekonomikas un finanšu dialogā starp ES un reģionālajiem partneriem (ekonomikas reformu programma) un regulāri apņemas īstenot ikgadējās politikas norādes. Ekonomikas reformu programma ir makroekonomikas un fiskālās plānošanas centrālais mehānisms, kas nodrošina pieskaņošanos Eiropas pusgada procesam.

ES uzsver – lai uzturētu un vēl vairāk stiprinātu Melnkalnes spēju darboties kā tirgus ekonomikai un pēc pievienošanās saglabātu Melnkalnes spēju konkurēt Savienībā, arī turpmāk ir pastāvīgi jāturpina centieni un jāīsteno strukturālās reformas, jo īpaši tās, kas noteiktas par prioritāti valsts ziņojumā, kurš pievienots ikgadējam paziņojumam par ES paplašināšanās politiku, reformu programmā saskaņā ar izaugsmes plānu Rietumbalkāniem un ikgadējā ekonomikas un finanšu dialogā starp ES un reģionālajiem partneriem.

* * *

Ņemot vērā minētos apsvērumus, ES atzīmē, ka pašlaik par šo sadaļu nav vajadzīgas turpmākas sarunas.

To, cik sekmīgi notiek pieskaņošana ES *acquis* un tā īstenošana, turpinās uzraudzīt visā sarunu laikā. ES uzsver, ka tā veltīs īpašu uzmanību visu iepriekš minēto īpašo jautājumu uzraudzībai, lai nodrošinātu Melnkalnes administratīvo spēju, tās iespēju īstenot un izpildīt šīs sadaļas *acquis*, tostarp pastiprinātu spēju darboties kā tirgus ekonomikai, kā arī pabeigt tiesību aktu pieskaņošanu. Īpaši jāapsver šīs sadaļas saistība ar citām sarunu sadaļām. Melnkalnes tiesību aktu atbilstību *acquis* un tās spēju to īstenot varēs galīgi izvērtēt tikai vēlākā sarunu posmā. Papildus visai informācijai, ko ES var prasīt sarunām par šo sadaļu un kas jānodrošina konferences vajadzībām, ES aicina Melnkalni regulāri sniegt sīki izstrādātu rakstisku informāciju Stabilizācijas un asociācijas padomei par *acquis* īstenošanā un tās administratīvās spējas stiprināšanā panākto progresu.

Ņemot vērā visus minētos apsvērumus, ES attiecīgā brīdī vajadzības gadījumā atgriezīsies pie šīs sadaļas.

ES pieņem zināšanai, ka Melnkalne savā sarunu nostājā AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 un papildinājumā AD 64/26 CONF-ME 28 piekrīt ar 17. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas ir spēkā 2026. gada 28. augustā.

ES atzīst, ka Melnkalne ir paziņojusi, ka tā turpinās tiesību aktu pieskaņošanu *acquis* un ka tā būs gatava to īstenot no brīža, kad pievienosies Eiropas Savienībai.

Turklāt ES atgādina, ka no 2026. gada 28. augusta līdz sarunu slēgšanai *acquis* varētu tikt papildināts ar jauniem elementiem.

PROJEKTS – NO ES KOPĒJĀS NOSTĀJAS IZRIETOŠIE JURIDISKIE GROZĪJUMI

[XX.] DAĻA

PRINCIPI

[X.] pants

Melnkalne no pievienošanās dienas piedalās ekonomiskajā un monetārajā savienībā kā dalībvalsts ar izņēmuma statusu LESD 139. panta nozīmē.

- Neskarot 1. punktu, pēc pievienošanās Savienībai Melnkalnei izņēmuma kārtā ir atļauts turpināt izmantot euro kā tās vienīgo likumīgo maksāšanas līdzekli saskaņā ar tās tiesību aktiem.
- Euro Melnkalnē nav likumīgs maksāšanas līdzeklis, ievērojot Savienības tiesību aktus, līdz izņēmuma statusa atcelšanai saskaņā ar LESD 140. panta 2. punktu.
- Kamēr izņēmuma statuss nav atcelts, euro izmantošana Melnkalnē tai nepiešķir nekādas tiesības vai pienākumus, kas izriet no tādas dalībvalsts statusa, kuras valūta ir euro.
- Ņemot vērā Melnkalnes izņēmuma apstākļus, prasības, kas paredzētas LESD 140. panta 1. punkta pirmās daļas trešajā un ceturtajā ievilkumā un sīkāk precizētas Līgumiem pievienotā Protokola (Nr. 13) 3. un 4. pantā, pielāgo, kā noteikts protokolā Nr. [xx].

**Protokols Nr. [xx] par dažiem Melnkalnes konverģences novērtējuma satvara pielāgojumiem
[jāpievieno pievienošanās līgumam]**

Apsvērumi:

- Euro izmantošanu Melnkalnē pamato vēsturiski izņēmuma apstākļi. Hiperinflācijas apstākļos pēc kariem 20. gadsimta 90. gados Melnkalne 20. gadsimta 90. gados *de facto* sāka izmantot Vācijas marku. Lai stabilizētu savu ekonomiku, Melnkalne Vācijas marku 1999. gadā oficiāli sāka izmantot kā likumīgu maksāšanas līdzekli līdztekus Dienvidslāvijas dināram, un 2000. gadā tā kļuva par Melnkalnes vienīgo likumīgo maksāšanas līdzekli. Nebija nekādas vienošanās ar Vācijas Federatīvo Republiku, kas reglamentētu Vācijas markas izmantošanu Melnkalnē. Pēc tam, kad eurozonā tika laistas apgrozībā euro banknotes un monētas, Melnkalne 2002. gada martā Vācijas marku aizstāja ar euro, kas kļuva par tās vienīgo likumīgo maksāšanas līdzekli. Tāpat arī nav nekādas vienošanās ar Eiropas Savienību, kas reglamentētu euro izmantošanu Melnkalnē.
- Padome 2007. gada oktobrī paziņoja, ka vienpusēja euroizācija nav saderīga ar Līgumiem, kuros euro ieviešana paredzēta kā strukturēta, daudzpusēja konverģences procesa rezultāts, un ka Līgumu ietekme uz Melnkalnes monetāro režīmu tiks sīki izklāstīta noteiktā laikā, vēlākais, jebkurās turpmākās sarunās par pievienošanos Eiropas Savienībai.
 - Euro izmantošana Melnkalnē rada grūtības piemērot divus no četriem konverģences kritērijiem, kas paredzēti LESD 140. panta 1. punktā un sīkāk precizēti Līgumiem pievienotajā Protokolā (Nr. 13) ¹, proti, valūtas kursu un – mazākā mērā – ilgtermiņa procentu likmju kritērijus. Tas samazina to faktisko ekonomisko nozīmi, vērtējot LESD 140. panta 1. punktā noteiktā augstā noturīgas konverģences līmeņa prasību.

¹ Protokols (Nr. 13) par konverģences kritērijiem (OV C 202, 7.6.2016., 281.–282. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_13/oj).

- Ņemot vērā euro izmantošanu Melnkalnē, valūtas kursa un ilgtermiņa procentu likmju kritērijus nevar pilnībā izmantot kā tirgus pārbaudi attiecībā uz riskiem makroekonomikas un finanšu stabilitātei, kā paredzēts LESD 140. panta 1. punktā un Līgumiem pievienotajā Protokolā (Nr. 13). Jo īpaši kritiska novērtēšanas problēma ir pārbaude par to, vai nepastāv būtisks saspīlējums saistībā ar valūtas kursu, taču tas nav piemērojams, ja nav valūtas kursa. Tāpēc, tā kā valūtas kursa kritērija izmantošanu pēc būtības ir neiespējama un ilgtermiņa procentu likmju kritērija lietderība ir samazinājusies, valūtas kursa kritērijs būtu jāaizstāj ar tādu “citu faktoru” padziļinātu pārbaudi, kas saistīti ar ekonomikas integrāciju un konverģenci, kā minēts LESD 140. panta 1. punkta pēdējā daļā, un būtu jāpapildina procentu likmju kritērijs, lai varētu pienācīgi novērtēt, kā ir ievērota prasība par augstu noturīgas konverģences līmeni.
- Citu būtisku faktoru kā aizstājošu un papildinošu elementu izvēli nosaka funkcionālās līdzvērtības princips, un šādas izvēles mērķis ir kompensēt to, ka trūkst būtiskas informācijas, lai novērtētu, vai ir sasniegts augsts noturīgas konverģences līmenis; ja šī informācija būtu bijusi pieejama, tā tiktu sniegta, atspoguļojot būtisku saspīlējumu saistībā ar valūtas kursu un augstas ilgtermiņa procentu likmes. Tam būtu arī jānodrošina, ka Melnkalnei piemērotais konverģences novērtējums ekonomikas kontekstā ir līdzvērtīgs novērtējumam, ko piemēro citām dalībvalstīm ar izņēmuma statusu.

- Jo īpaši pārbaudot: i) maksājumu bilances (tekošo, kapitāla un finanšu kontu), tostarp ārējo finanšu aktīvu un saistību pozīciju, stāvokli un attīstību; un ii) cenu un izmaksu konkurētspējas stāvokli un attīstību; tam vajadzētu būt vērīgam uz to, lai noteiktu iespējamo ārējo vai iekšējo neaizsargātību, kas varētu būt radījusi būtisku saspīlējumu saistībā ar valūtas kursu, ja Melnkalnei būtu sava valūta. Šā novērtējuma mērķim vajadzētu būt Melnkalnes ārējās pozīcijas noturības izvērtēšanai. Tajā būtu arī jāpārbauda iespējamā iekšējā nelīdzsvarotība, kas var izraisīt ārējo nelīdzsvarotību. Saskaņā ar LESD 140. panta 1. punktu un Līgumiem pievienoto Protokolu (Nr. 13) Melnkalnei, piedaloties valūtas maiņas mehānismā (VMM II), vismaz divus gadus pēc kārtas vajadzētu būt noturīgai ārējai pozīcijai.
- Minēto elementu analīzei, kā minēts iepriekšējā apsvērumā, novērtējumā par to, vai ir sasniegts augsts noturīgas konverģences līmenis, vajadzētu būt tikpat svarīgai kā citu konverģences kritēriju analīzei. Analīzes rezultātā novērtējums varētu būt pozitīvs, ja ir izpildīti arī pārējie kritēriji un ir konstatēts augsts noturīgas konverģences līmenis, vai arī tas varētu būt negatīvs, ja pastāv riski ārējās pozīcijas noturībai.
- Novērtējumā būtu jāņem vērā Melnkalnes makroekonomiskie pamatrādītāji un tas, vai tekošā konta maksājumu bilances pamatā ir stabili ārējā finansējuma avoti, ko atspoguļo finanšu kontā. Ārējo finanšu aktīvu un saistību pozīciju papildu analīzei būtu jānodrošina rādītājs, kas atspoguļo valsts pakļautību ārvalstu ieguldītāju noskaņojuma iespējamām izmaiņām un saistītajiem ārējās pozīcijas pēkšņas korekcijas riskiem. Šajā analīzē būtu jāņem vērā arī ārējo saistību sadalījums ārvalstu tiešajos ieguldījumos un parādā. Lai gan cenas un izmaksas būtu jāaplūko kā daļa no cenu stabilitātes kritērija, ārējo konkurētspējas rādītāju analīzei būtu jāpalīdz saprast, vai uzkrātās cenu un izmaksu izmaiņas rada riskus ārējam sniegunam, ko mēra, piemēram, ar eksporta tirgus daļu pieaugumu.

- Analīzē būtu arī jācenšas noteikt iespējamo iekšējo nelīdzsvarotību, kurai, ja tā netiks novērsta, galu galā varētu būt nepieciešama ārēja korekcija. Tajā jo īpaši būtu jāiekļauj mājtsaimniecību vai uzņēmumu parādsaistību dinamikas novērtējums, ņemot vērā gan parāda dinamiku, gan tā līmeni. Abas dimensijas būtu jāizvērtē, ņemot vērā valsts makroekonomikas pamatrādītājus. Iespējamās iekšējās nelīdzsvarotības analīze būtu jāpapildina ar iespējamās neaizsargātības finanšu nozarē izpēti, jo šāda neaizsargātība var ievērojami pastiprināt cita veida makroekonomikas nelīdzsvarotību. Turklāt, lai gan fiskālā nelīdzsvarotība ir labi dokumentēts iespējama ārējās nelīdzsvarotības avots, tās novērtējums būtu jāiekļauj fiskālajā kritērijā un tādējādi jāizslēdz no “citu faktoru” analīzes.
- Abas noturības novērtējuma dimensijas – gan ārējā, gan iekšējā – būtu jāpārbauda, izmantojot virkni rādītāju. Lai apzinātu iespējamās neaizsargātības avotus, būtu jāņem vērā daudzdimensionāla mijiedarbība, kas varētu savstarpēji pastiprināt to ietekmi. Analīzē būtu lielā mērā jāizmanto metodes un kvantitatīvie instrumenti, kas izstrādāti saistībā ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP), kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1174/2011 (2011. gada 16. novembris) par izpildes pasākumiem pārmērīgas makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanai eurozonā ³. Analīzē jo īpaši būtu jāņem vērā iespējamo MNNP padziļināto pārskatu konstatējumi. Saskaņā ar iepriekšējiem konverģences ziņojumiem “citu faktoru” novērtējumā būtu jāņem vērā arī institucionālā kvalitāte, ņemot vērā tās lomu makroekonomikas noturības un ekonomikas pielāgošanās spējas veidošanā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1174/2011 (2011. gada 16. novembris) par izpildes pasākumiem pārmērīgas makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanai eurozonā (OV L 306, 23.11.2011., 8.–11. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1174/oj>.

- Melnkalnei būtu jāpiemēro konverģences kritēriji attiecībā uz cenu stabilitāti un fiskālo stabilitāti, kā noteikts LESD 140. panta 1. punktā un Līgumiem pievienotajā Protokolā (Nr. 13). Melnkalnei būtu jāpiemēro arī prasība par valsts tiesību aktu saderību ar LESD 130. un 131. pantu un ECBS un ECB statūtiem, kā noteikts LESD 140. panta 1. punktā.
- Turklāt saskaņā ar pašreizējo sistēmu dalībai VMM II, ko VMM II puses 2018. gadā noteica Bulgārijai, bet 2019. gadā – Horvātijai, Melnkalnei un VMM II pusēm būtu jāvienojas par vairākām iepriekšējām politikas saistībām, kas dalībvalstij jāīsteno pirms pievienošanās VMM II, tajās politikas jomās, kuras ir ļoti svarīgas netraucētai pārejai uz VMM II un dalībai tajā.

Iepriekšējās saistībās būtu jāiekļauj vismaz cieša sadarbība ar vienoto uzraudzības mehānismu, atbilstošs makroprudenciālais regulējums un atbilstīgs nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas regulējums.
- Saskaņā ar iepriekšējo praksi Melnkalnei brīdī, kad tā pievienojas VMM II, būtu jāuzņemas arī turpmākas saistības (“pēcpievienošanās saistības”), lai panāktu augstu noturīgas konverģences līmeni, kā noteikts LESD 140. panta 1. punktā.
- Iepriekšējās saistībās un pēcpievienošanās saistībās cita starpā būtu jāņem vērā nepieciešamība veikt reformas, lai novērstu makroekonomisko neaizsargātību, un jebkādi papildu izaicinājumi, kas izriet no Melnkalnes agrākās vienpusējās euroizācijas.
- Melnkalnei būtu arī jāveic vajadzīgie pasākumi, lai stiprinātu savas centrālās bankas operacionālās un analītiskās spējas monetārās politikas jomā nolūkā pēc izņēmuma statusa atcelšanas nodrošināt Melnkalnes centrālās bankas efektīvu dalību Eurosistēmā.

1. pants

Darbības joma

Ievērojot LESD 140. pantu, ar šo protokolu izveido pielāgotu konverģences novērtējuma sistēmu euro ieviešanai Melnkalnē attiecībā uz LESD 140. panta 1. punkta pirmās daļas trešo un ceturto ievilkumu, kā sīkāk precizēts Līgumiem pievienotā Protokola (Nr. 13) 3. un 4. pantā. Šis protokols neietekmē to pantu elementus, attiecībā uz kuriem šajā protokolā nav paredzēti nekādi pielāgojumi.

2. pants

Konverģences kritēriju piemērošana

Valūtas kursa kritēriju, kas noteikts LESD 140. panta 1. punkta pirmās daļas trešajā ievilkumā un sīkāk precizēts Līgumiem pievienotā Protokola (Nr. 13) 3. pantā, Melnkalnei kā būtisku ekonomisko kritēriju nepiemēro, bet aizstāj ar 4.–6. pantu.

- Ilgtermiņa procentu likmju kritērijs, kas noteikts LESD 140. panta 1. punkta pirmās daļas ceturtajā ievilkumā un sīkāk precizēts Līgumiem pievienotā Protokola (Nr. 13) 4. pantā, joprojām ir piemērojams Melnkalnei, un to papildina 4.–6. pants.

3. pants

Dalība VMM II

Neatkarīgi no 2. panta 1. punkta Melnkalne piesakās dalībai valūtas maiņas mehānismā (VMM II), kā paredzēts LESD 140. panta 1. punkta pirmās daļas trešajā ievilkumā.

- Melnkalne piedalās VMM II vismaz divus gadus pēc kārtas, pirms tiek pieņemts pozitīvs konverģences novērtējums, ievērojot LESD 140. pantu un Līgumiem pievienotā Protokola (Nr. 13) 3. pantu.
- Melnkalnei vismaz divus gadus pēc kārtas tās dalības VMM II laikā ir stabila ārējā pozīcija.
- Pirms dalības VMM II Melnkalne un VMM II puses vienojas par vairākām iepriekšējām politikas saistībām, kas Melnkalnei jāīsteno pirms pievienošanās VMM II. Melnkalne arī uzņemas turpmākas saistības brīdī, kad tā pievienojas VMM II (pēcpievienošanās saistības).

4. pants

Citi būtiski faktori

Lai novērtētu, vai Melnkalne ir sasniegusi augstu noturīgas konverģences līmeni, īpašu uzmanību pievērš pārējo LESD 140. panta 1. punkta pēdējā daļā minēto būtisko faktoru pārbaudei.

5. pants

Ārējās noturības novērtējums

Pārbaude, kas minēta 4. pantā, jo īpaši ietver novērtējumu par:

- maksājumu bilances (tekošo, kapitāla un finanšu kontu), tostarp ārējo finanšu aktīvu un saistību pozīciju, stāvokli un attīstību; un
- cenu un izmaksu konkurētspējas stāvokli un attīstību.

1. Pārbaudē nosaka iespējamās ārējas vai iekšējās nelīdzsvarotības esamību, kas varētu būt radījusi būtisku saspīlējumu saistībā ar valūtas kursu, ja Melnkalnei būtu sava valūta, un ārējās pozīcijas noturību.
2. Risku ārējās pozīcijas noturībai esamība var likt izdarīt secinājumu, ka augsts noturīgas konverģences līmenis nav sasniegts.

6. pants

Iekšējā nelīdzsvarotība un finanšu nozare

Piemērojot 5. panta 2. punktu, tādas iespējamās iekšējās nelīdzsvarotības novērtējums, kas var izraisīt ārējo nelīdzsvarotību, ietver:

- i) mājsaimniecību un uzņēmumu parādsaistību dinamiku;
- ii) neaizsargātību finanšu nozarē.

7. pants

Centrālās bankas spēja

Melnkalne veic vajadzīgos pasākumus, lai stiprinātu savas centrālās bankas operacionālās un analītiskās spējas monetārās politikas jomā.

Šādi pasākumi nodrošina Melnkalnes centrālās bankas efektīvu dalību Eurosistēmā pēc izņēmuma statusa atcelšanas.